

Instrumentum laboris – Etap II

Rozdział II: *Spojrzenie skierowane na Jezusa:*

powołanie rodziny

(rozdział III adhortacji „Amoris Laetitia”)

Oprac. Ks. dr Jarosław Pater

Temat obecnego II etapu IV Synodu Archidiecezji Łódzkiej jest oparty na III rozdziale Adhortacji Apostolskiej *Amoris Laetitia O miłości w rodzinie*. W tej części dokumentu Papież Franciszek przypomina naukę Jezusa o małżeństwie i rodzinie oraz wynikającą z niej naukę Kościoła. Omawia przedstawiony w niej sakramentalny charakter małżeństwa, postawę wobec sytuacji odbiegających od chrześcijańskiego ideału małżeństwa i rodziny, podkreśla kwestie związane z przekazywaniem życia i wychowywaniem dzieci oraz relację między rodziną a Kościołem.

Małżonkowie związani z Domowym Kościołem i osoby życia konsekrowanego zostały poproszone o przygotowanie pytań do pracy parafialnych zespołów synodalnych. Następnie spośród wielu propozycji wybrano sześć zapytań.

Odpowiedzi udzieliło 80 parafialnych zespołów synodalnych i 4 inne: Wspólnota „Macierzanek” Łódź, Grupa Synodalnej Fundacji Służby Rodzinie „Nadzieja”, Grupa Synodalna „Dzieci Światłości” i Zespół Synodalny – Wspólnota OlaBoga.

Sakrament małżeństwa nie jest umową społeczną, pustym rytuałem lub jedynie zewnętrznym znakiem zaręczyn. Sakrament jest darem dla uświęcenia i zbawienia małżonków... (Amoris Laetitia 72).

1. Co wnosi sakrament małżeństwa w życie rodziny? Jaką przewagę w praktyce ma sakramentalne małżeństwo od związku cywilnego? Czy wierność i świadectwo życia małżeństwa sakramentalnego jest większa od związku cywilnego?

Większość odpowiedzi zespołów synodalnych zauważa, że siłą małżeństwa sakramentalnego jest łaska i błogosławieństwo Boga. Sakrament małżeństwa przyjęty z wiarą umacnia, przypieczętowuje więź przez przysięgę składaną sobie wzajemnie przed Bogiem. Z założenia sakramentalne małżeństwo jest nierozwalne, Bóg daje łaskę, z którą małżonkowie powinni współpracować, aby wytrwać w wierności, dojrzewać we wspólnocie budowanej rodziny, w relacji i miłości. Opierając się na Bogu, łatwiej znosić trudności. Sakrament daje siłę do walki z kryzysem w rodzinie. Związek

cywilny jako umowa prawna, bez czynnika duchowego, może sprzyjać rozluźnieniu poczucia odpowiedzialności, dawać mniejsze poczucie bezpieczeństwa. Przez to nie stanowi gwarancji trwałości małżeństwa. Sakrament małżeństwa wnosi poczucie szczególnej obecności Boga, Jego błogosławieństwo i opieki w życiu małżonków i ich rodziny.

Rzadko, ale także odpowiadano w zespołach synodalnych, że każda miłość w związku mężczyzny i kobiety ma wartość, jeśli świadectwo życia opiera się na prawdziwej miłości i szacunku. Dlatego wierność ani świadectwo życia małżeństw sakramentalnych nie są większe a wręcz równe. W obecnych czasach małżeństwa są dobre i złe, a nie sakramentalne i cywilne. Dzisiaj wierność i świadectwo życia małżeństwa sakramentalnego często nie różnią się od związku cywilnego. Wynika to z faktu, że obie te formy zawarcia związku małżeńskiego pojmowane są podobnie jako umowa, kontrakt, z możliwością złożenia wypowiedzenia. Brak jest podejścia do małżeństwa jako do związku nierozrwalnego, do przysięgi na całe życie złożonej przed Bogiem.

W udzielonych odpowiedziach wielu dostrzega, że brakuje im głębokiej, ale jednocześnie wyłożonej językiem zrozumiałym nauki: czym jest i jakie są owoce sakramentu małżeństwa.

Nie można bowiem w pełni zrozumieć tajemnicy rodziny chrześcijańskiej inaczej, jak tylko w świetle nieskończonej miłości Ojca, która objawiła się w Chrystusie, który oddał się za nas aż do końca i żyje pośród nas (Amoris Laetitia 59).

2. W jaki sposób chrześcijańskie rodziny mogą wzajemnie umacniać się w powołaniu i wspierać w trudnych momentach?

Większość odpowiedzi zespołów synodalnych zauważa, że podstawowym wsparciem jest wspólna modlitwa, zwłaszcza wstawiennicza za małżeństwa i wydarzenia promujące chrześcijańską wizję małżeństwa i rodziny. Pomocne w tym może być także zaangażowanie we wspólnoty małżeńskie, rodzinne (np. Domowy Kościół), udział w rekolekcjach. Budująca jest przyjaźń z małżeństwami, które żyją według podobnych wartości, wymiana myśli i spostrzeżeń, dzielenie się doświadczeniem. Bardzo ważne jest tworzenie „środków wsparcia”, przestrzeni spotkania dla małżonków myślących, żyjących podobnie wiarą. Wielu wskazuje na potrzebę tworzenia duszpasterstw dla młodych małżonków i rodzin.

W wypowiedziach zespołów synodalnych podkreślona została mocno potrzeba świadectwa osób, rodzin, które pokażą odwagę ufności Bogu. Ważna jest wymiana doświadczeń. Rodziny mogą wzajemnie się dzielić sposobami rozwiązywania konfliktów, szczególnie w takich sytuacjach, kiedy wchodzi w grę trudności materialne w życiu jednej rodziny. Rodziny chrześcijańskie powinny okazywać się „rodziną rodzin”, w której wzajemnie się wspierają, także duchowo.

W jednej z wypowiedzi pojawił się zarzut, że małżeństwa z Domowego Kościoła nie wychodzą poza wspólnotę, tylko często zostają we własnym kręgu. Wiąże się z brakiem żywego świadectwa na zewnątrz.

Od początku miłość odrzuca wszelkie impulsy do zamykania się w sobie i otwiera się na płodność, która ją przedłuża, wykraczając poza swoją własnej egzystencję (Amoris Laetitia 80).

3. Co można by zrobić, aby młodzi małżonkowie otwierali się na nowe życie a nie kalkulowali (czy teraz czy może później)? Jak może wyglądać naturalne planowanie rodziny przy nieregularnym cyklu kobiety?

Większość zespołów synodalnych odpowiadając na te pytania widzi potrzebę promowania wartości rodzinnych, otwartości na wielki dar życia, radosne macierzyństwo i ojcostwo. Dziecko jest darem od Boga dla rodziców. Płodność małżeńska jest powołaniem.

W tym zakresie istotne jest pokazywanie przykładów, że możliwe jest pogodzenie udanego życia rodzinnego i zawodowego. Jednocześnie kształtowanie w młodych ludziach postaw odpowiedzialności, uczenie konsekwencji i podejmowania decyzji. Konieczne jest odejście od przeciwstawiania sobie osiągnięcia sukcesu zawodowego i założenia szczęśliwej rodziny. Odejście od lansowania dążenia do osiągnięcia sukcesu za wszelką cenę, postrzegania sukcesu jako wyznacznika wartości człowieka.

Ponadto zespoły synodalne dostrzegają potrzebę wspierania młodych małżeństw modlitwą. Otwartość i zaufanie Panu Bogu jest podstawą małżeństwa i rodziny. Należy pogłębiać świadomość, że Bóg czyni wszystko we właściwym czasie.

Istotna jest pomoc rodzinna, przyjacielska i międzypokoleniowa w opiece nad dziećmi. Ważne jest w tym zakresie także wsparcie ze strony państwa. Warte zwrócenia uwagi są wskazania biologiczne i zdrowotne do wcześniejszego decydowania się na dzieci (pod warunkiem dojrzałości i odpowiedzialności młodych małżonków, ale zakładamy, że jeżeli ktoś decyduje się na ślub, to generalnie jest to świadoma i dojrzała decyzja).

Co do naturalnego planowania rodziny niektóre wypowiedzi zachęcają do korzystania z pomocy dobrze przygotowanych specjalistów. Potrzeba łatwego dostępu do wyspecjalizowanych Poradni Rodzinnych, może nie tyle parafialnych, ale dekanalnych czy rejonowych, które pomogą w naturalnym planowaniu rodziny. Kobieta jest w stanie rozpoznać swoje dni płodne i niepłodne nawet przy nieregularnych cyklach korzystając z metody naturalnego planowania rodziny (metody

termiczno-objawowej). W związku z poruszaną kwestią pojawia się w wypowiedziach propagowanie naprotechnologii.

Kościół jest powołany do współpracy, poprzez właściwą działalność duszpasterską, aby sami rodzice mogli wypełniać swoją misję edukacyjną (Amoris Laetitia 85).

4. Czy kapłani są przygotowani do prowadzenia duszpasterstwa rodzin? Jakie oczekiwania ma rodzina wobec kapłana?

W udzielonych odpowiedziach zespołów synodalnych w większości stwierdza się brak przygotowania kapłanów do prowadzenia duszpasterstwa rodzin. Można odnieść wrażenie, że jest ono zbyt ogólne, nie licząc kapłanów, którzy mają doświadczenie uczestnictwa i posługi w Oazie.

Stawiana jest diagnoza tej sytuacji: kapłani zajmują mnóstwem rzeczy, które mogłyby być robione przez świeckich, i przez to wpadają w przytłaczający ich aktywizm. Oczekuje się, aby kapłan nie przekraczał kompetencji i był przede wszystkim specjalistą od relacji z Jezusem. Doświadczenia kapłana wynikające z jego własnej rodziny pochodzenia pomagają mu w prowadzeniu duszpasterstwa.

W świetle wypowiedzi zespołów synodalnych rodzina oczekuje od kapłana towarzyszenia w codzienności, bycia blisko rodziny, bez dystansu, w życzliwości i przyjaźni oraz wsparcia w modlitwie, kierownictwa duchowego. Mocno podkreślana jest otwartość kapłana dla ludzi, dyspozycyjność czasowa, chęć wysłuchania, wrażliwość, empatia. Ksiądz ma być przyjacielem i doradcą, niekiedy mediatorem.

Zwrócono uwagę na ogromną wartość, jaką do duszpasterstwa rodzin wnosi dobra współpraca kapłanów z osobami świeckimi. Osobiste doświadczenia w relacjach małżeńskich lub relacjach rodzic-dziecko, wypróbowane „na żywych organizmach” sposoby radzenia sobie w różnych sytuacjach, nie tylko wzbogacają spotkania duszpasterskie, ale dają również innym rodzinom poczucie nie bycia osamotnionym w swoich problemach, świadomość, że inne rodziny przeżywają często podobne lub wręcz identyczne sytuacje.

W perspektywie Boskiej pedagogii Kościół zwraca się z miłością do tych, którzy uczestniczą w jego życiu w sposób niedoskonały: wraz z nimi modli się o łaskę nawrócenia, zachęca ich do czynienia dobra, do wzajemnej troski z miłością jedno o drugie oraz do zaangażowania się w służbę wspólnocie, w której żyją i pracują (Amoris Laetitia 78).

5. W numerze 78 Adhortacji *Amoris Laetitia* czytamy, że osoby uczestniczące w życiu Kościoła w sposób niedoskonały wezwani są do czynienia dobra. Czy jest jakieś dobro, którego oni nie mogą czynić?

Większość odpowiedzi zespołów synodalnych na to pytanie zauważa, że osoby uczestniczące w życiu Kościoła w sposób niedoskonały tak samo są powołani do czynienia dobra, lecz w pełni nie mogą dawać świadectwa sakramentalnego. Nadal mogą przyjmować Jezusa w postaci Słowa Bożego. Czynienie dobra jest darem, a my nie mamy prawa osądzać czy ktoś ma prawo do otrzymywania daru, czy nie. Czynienie dobra może stać ich udziałem o tyle ile postępują w zgodzie z nauczaniem Jezusa i Kościoła.

Konieczne jest rozważne podejście do posługi, która wymaga dawania publicznego świadectwa (życie sakramentalne). Są to sytuacje trudne do oceny. Przykładem jest posługa katechety czy funkcja chrzestnego.

Nie brakuje jednak dobrych dzieł, w które osoby uczestniczące w życiu Kościoła w sposób niedoskonały mogą się włączyć, np. adoracja, wolontariat, komunia duchowa, duchowa adopcja, działalność charytatywna itp.

W dyskusji zespołów synodalnych przy tym pytaniu skupiono się na związkach niesakramentalnych. Przed tymi małżonkami drzwi Kościoła nie mogą być zamknięte. Warto ich zaprosić do życia w grupach parafialnych czy udziału w dziełach charytatywnych. Należy ich otoczyć troską, by czuli się potrzebni w Kościele. Pary niesakramentalne nie mogą własnym przykładem świadczyć o wartości związków sakramentalnych. Mogą dawać jednak piękne świadectwo dojrzewania do takiego związku czy dążenia do niego, albo – jeśli na drodze stoją przeszkody – tęsknoty za tym, aby uczestniczyć w pełni w życiu Kościoła.

Cennym darem dla Kościoła będzie dzisiaj rozważenie wzajemnego oddziaływania rodziny i Kościoła: Kościół jest dobrem dla rodziny, rodzina jest dobrem dla Kościoła (Amoris Laetitia 87).

6. Jakie inicjatywy podejmowane przez Kościół dla promowania rodziny są najskuteczniejsze? (Podejmowane przez papieża, biskupów, parafie, rodziny chrześcijańskie, stowarzyszenia wiernych,...)

W większości wypowiedzi zespołów synodalnych podkreślono przede wszystkim inicjatywy oddolne i takie, które są organizowane czy współorganizowane przez rodziny dla rodzin. Wszystko, co pokazuje prawdziwie i szczerze piękno rodziny, jednocześnie bez unikania trudnych tematów, ale z pozytywnym podkreśleniem jej ogromnej wartości. Najlepszą promocją jest świadectwo rodzin silnych Bogiem, które pokazują swoim życiem otwartością na innych, oraz wiernością sakramentowi

małżeństwa, że są szczęśliwe i razem z Bogiem mogą przezwyciężyć pojawiające się trudności i stworzyć dobre warunki do wychowania dzieci wiernych Bogu.

Ważne są inicjatywy, które integrują rodzinę, pomagają wspólnie spędzić czas, budować relacje - poprzez między innymi wyjazdy, wycieczki, rekolekcje, festyny – aby rodzina była razem. Na przykład Arena Rodzin jest wspaniałym wydarzeniem, ale jak nie będzie niczego do zaproponowania na co dzień dla małżeństw i rodzin to potencjał wydarzenia będzie zmarnowany.

W wymiarze parafialnym w tym zakresie dostrzeżono rolę katechezy osób dorosłych, która powinna być głoszona językiem życia. Świątowanie jubileuszy małżeńskich podczas niedzielnej Eucharystii jest przykładem wierności małżeńskiej realizowanej z pomocą Jezusa Chrystusa. Uczestniczenie w Kręgach Domowego Kościoła pogłębia więź z Bogiem.

W wymiarze ponadparafialnym wskazano na takie inicjatywy jak: Masze dla Życia i Rodziny, Arena Rodzin, Orszak Trzech Króli, Światowe Dni Rodzin.

Można mieć wrażenie, że o rodzinie i małżeństwie mówi się najczęściej w konfrontacji np. z ideologią gender i LGBT, konkubinami itd. Jest zbyt mało nauczania i działań promujących sakrament małżeństwa, ukazujących rodzinę jako dobro samo w sobie.